

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: Стилiстично-функціональний аспект метонiмiчних епiтетiв та їх
вiдображення в перекладi англiйських текстiв художньої лiтератури

Виконав: студент V курсу, групи ЛА-42с

Лукачина Дмитро Анатолійович

_____ (підпис)

Керівник: доцент, к. пед. н. Федоренко С.В.

_____ (підпис)

Консультант

_____ (назва розділу)

_____ (вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Рецензент: доцент, к. пед. н. Голуб Т.П.

_____ (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент

_____ (підпис)

Київ – 2015

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «МЕТОНІМІЧНИЙ ЕПІТЕТ» У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	10
1.1. Епітет, його основні диференційні ознаки та підходи до класифікації епітетів.....	10
1.2. Різновиди метонімії та її функції.....	19
1.3. Характерні особливості метонімічного епітету.....	24
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОНІМІЧНИЙ ЕПІТЕТ ЯК СПЕЦИФІЧНА ОЗНАКА АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ.....	28
2.1. Особливості мови англомовного художнього тексту.....	28
2.2. Характеристика функціонування метонімічних епітетів в англомовних художніх текстах.....	32
2.3. Стилістичний аспект перекладу метонімічного епітету у англомовному художньому тексті.....	35
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ МЕТОНІМІЧНИХ ЕПІТЕТІВ В АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	41
3.1. Особливості передачі англомовних метонімічних епітетів у художніх текстах засобами української мови.....	41
3.2. Аналіз перекладу англомовних метонімічних епітетів у художніх текстах.....	47
3.2.1. Аналіз методів перекладу метонімічних епітетів, метонімічне перенесення яких полягає у перенесенні ознаки людини на її частини тіла.....	49
3.2.2. Аналіз перекладу метонімічних епітетів, метонімічне перенесення яких полягає у перенесенні ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій.....	52

3.2.3. Аналіз метонімічних епітетів, метонімічне перенесення яких полягає у перенесенні ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу...	55
3.2.4. Узагальнений кількісний аналіз перекладу англомовних метонімічних епітетів за типами трансформацій.....	58
Висновки до розділу 3.....	61
ВИСНОВКИ.....	63
РЕЗЮМЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
Додаток А. Метонімічні епітети, в яких відбувається перенесення ознаки людини на її частини тіла.....	72
Додаток Б. Метонімічні епітети, в яких відбувається перенесення ознаки людини або пережиті нею емоції на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій.....	76
Додаток В. Метонімічні епітети, в яких відбувається перенесення ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу.....	82
Додаток Д.1. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод антонімічного перекладу.....	88
Додаток Д.2. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод додавання.....	89
Додаток Д.3. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод дослівного перекладу.....	90
Додаток Д.4. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод емфатизації.....	93
Додаток Д.5. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод заміни.....	94
Додаток Д.6. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод компенсації.....	95
Додаток Д.7. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод опису.....	96

Додаток Д.8. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на її частини тіла, до яких застосовується метод часткового еквіваленту.....	97
Додаток Е.1. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод антонімічного перекладу.....	98
Додаток Е.2. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод додавання.....	99
Додаток Е.3. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод дослівного перекладу.....	100
Додаток Е.4. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод заміни.....	104
Додаток Е.5. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод конкретизації.....	105
Додаток Е.6. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод опису.....	106
Додаток Е.7. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод опущення.....	107
Додаток Е.8. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на дію або назву якого-небудь зовнішнього прояву цих емоцій, до яких застосовується метод часткового еквіваленту.....	108
Додаток Ж.1. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод антонімічного перекладу.....	110

Додаток Ж.2. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод додавання.....	111
Додаток Ж.3. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод дослівного перекладу.....	112
Додаток Ж.4. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод заміни.....	116
Додаток Ж.5. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод конкретизації.....	117
Додаток Ж.6. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод опису.....	118
Додаток Ж.7. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод опущення.....	119
Додаток Ж.8. Метонімічні епітети з перенесенням ознаки людини на неживий предмет або проміжок часу, до яких застосовується метод часткового еквіваленту.....	120

ВСТУП

Одним із найважливіших завдань лінгвостилістики на сучасному етапі її розвитку являється вивчення лінгвістичної природи та функціонування окремих стилістичних прийомів в різних функціональних стилях літературної мови.

Метонімічний епітет здавна звертав до себе увагу вчених-стилістів як лінгвістичного, так і літературознавчого напрямку. Історія вивчення епітету починалася з древніх риториків, які відводили цьому стилістичному прийому значне місце. Проте давні риторики, так само як і багато сучасних посібників по стилістиці, аж до другої половини минулого століття, розглядали епітет лише як прийом прикраси для мови, спосіб зробити її більше виразною. І тільки останні роки ознаменувалися новим поворотом у вивченні епітета: епітет починають вивчати з позиції лінгвостилістики. Проте, дані характеристики епітета не можна вважати описаними об'єктивно і повністю. Багато проблем в області вивчення епітета залишаються і досі невирішеними: немає єдності в підході до класифікації епітетів, не з'ясовані принципи, що дозволяють зробити таку класифікацію вичерпною; існують різні думки з питання емоційної природи епітета; недостатньо досліджені семантичні процеси, що відбуваються в епітеті; уривчасті і несистемні спостереження над функціонуванням метонімічного епітета в різних стилях сучасної англійської мови, в тому числі і в англомовних художніх текстах.

Тому **актуальність дослідження** роботи визначається необхідністю подальшого дослідження одного з найбільш ефективних стилістичних прийомів – метонімічного епітета, необхідністю подальшого вивчення структурно-семантичних параметрів англомовного художнього тексту і, відповідно, прийому метонімічного епітета як його компонента.

Об'єктом дослідження є метонімічні епітети в англомовних художніх текстах.

Предметом дослідження є особливості функціонування метонімічних епітетів у англомовних художніх текстах та шляхи їхньої передачі засобами української мови.

Матеріал дослідження – 2 англомовні романи Дж. Р.Р. Толкіна «Гобіт, або Туди і Звідти» та «Володар перснів. Хранителі Персня», а також переклади цих романів українською. Загальний обсяг вибірки склав 405 метонімічних епітетів.

Метою роботи є вивчення і узагальнення специфіки функціонування метонімічних епітетів в англомовних художніх текстах та їх переклад. Реалізація поставленої мети обумовлює такі **завдання**:

- 1) дослідити підходи сучасних науковців до визначення понять «епітет» і «метонімічний епітет»;
- 2) вивчити явище метонімії та визначити її основні функції та різновиди;
- 3) систематизувати основні характеристики метонімічного епітету;
- 4) узагальнити специфіку експресивної лексики в англомовному художньому тексті;
- 5) проаналізувати особливості перекладу метонімічних епітетів в англомовних художніх текстах засобами української мови.

Для вирішення поставлених цілей та завдань використовувалися такі **методи дослідження**: елементи контекстуального, концептуального, дистрибутивного та кількісного аналізу, описовий метод, зіставлення, систематизації та узагальнення матеріалу дослідження, метод суцільної вибірки, метод критичного аналізу, метод контекстологічного аналізу.

Теоретична значущість роботи полягає в тому, що її основні положення можуть бути використані у дослідницьких роботах, присвячених подальшій розробці теоретичних питань, пов'язаних з аналізом прийомів перекладу метонімічних епітетів в художніх текстах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що зібраний матеріал та результати дослідження можуть бути в подальшому використані для формування науково-навчальної бази, наукових теорій у сфері лінгвістики, практичних занять з лексикології, практики англійської мови на факультетах гуманітарного та технічного спрямування.

Стилістично-функціональний аспект метонімічних епітетів та їх відображення
в перекладі англомовних текстів художньої літератури

Структурно робота складається з вступу, трьох розділів, загальних висновків українською та англійською мовами, а також списку використаних джерел із сорока двох найменувань та семи джерел ілюстративного матеріалу. Загальний обсяг – сто двадцять одна сторінка.

РЕЗЮМЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

This paper is concerned with the stylistic and functional aspects of metonymic epithets and its realisation in translation of English fiction.

Chapter 1 deals with the problem of classification and general notions of epithets, metonymy as a phenomenon, metonymic epithets and classification of these epithets. The stress is made on the types of metonymy and the classification of metonymic epithets, according to which there are three main types of metonymic transferring: from characteristics of a human to parts of its body, on any external emotions or actions and on an inanimate object or a period of time

Chapter 2 tackles the description of stylistic and functional roles of metonymic epithets in English fiction. As a result of detailed study of metonymic epithets functions we have come to the conclusion that metonymic epithets play a major, if not the most important role in English fiction.

Chapter 3 is dedicated to the translation of metonymic epithets in English fiction with the help of different transformations. We have made a comparative analysis according to the types of metonymic transferring. Also, we have analyzed the most common transformations typical for the metonymic epithets translation in English fiction. The emphasis was made on the percentage of transformation in every type of metonymic transferring.

Studying the peculiarities of stylistic and functional aspects of metonymic epithets in English fiction, we contribute to linguistic research of literary style. The results of this survey can be used in the further researches of metonymic epithets and to study the phenomenon of metonymic epithets in other general or special scientific sublanguages of English and Ukrainian languages.